

क्षीति ब्रह्मक्षती वैष्णव्यदिमान् कण्डलुमान् स्थादिति
 सति सत्त्वमनीयम् । अत्र ब्रह्मचारिप्रकरणोक्तस्यापि
 यज्ञोपवीतस्य पुनर्वसनं द्वितीयमाप्रार्थम् यथाह
 वशिष्ठः “प्रातःकालं द्वितीयं स्थादन्तर्वासुधोत्तरम् ।
 यज्ञोपवीते इह वशिष्ठः सोदकञ्च कण्डलुः” इति । अत्र
 च दाक्षायणीति वामान्याभिधानेऽपि कण्डलुधारण-
 मेव कार्यम् “द्वैतार्थं धारयेद् यतिं सोदकञ्च कण्ड-
 लुम् । यज्ञोपवीतं वेदञ्च शुभे रौक्ते च कण्डलुः” इति
 मनुस्मृत्यात् । देवं देवप्रतिमां मृदुसङ्कृताम् । गां
 ब्राह्मणं वनस्पतिं चाश्वत्थादिकं प्रदक्षिणं जुयात्
 एतान् दक्षिणतः कृत्वा ब्रजेत् । एवञ्चतृष्णपाटीनपि
 “मृदं गां देवतं विप्रं दत्तं सधु चतुष्पथम् । प्रदक्षिणानि
 कुर्वीत प्रजातांश्च वनस्पतीन्” इति मनुस्मृत्यात् मिता० ।
 “न तु मेहेत्तदीत्यावावर्त्तगोष्ठः स्तुभ्यसु । न प्रत्यग्य-
 के गोबोमसन्त्याम्बुस्त्रीदिजन्मनः” याज्ञ० । “नद्यादिषु न
 मेहेत् न मूलपुरीषोत्सर्गं जुयात् । एवं प्रशयानादा-
 वपि यथाह शङ्खः “न गोमयकटोप्रशयदुर्लभित
 प्रशयानवर्त्तखलपर्वतपुच्छिनेषु मेहेत् भूताधारत्वा-
 दिति” । तथाग्रदीन् प्रति वनप्रादीनामभिमुखं न मे-
 हेत् । नाप्येतान् पश्यन् यथाह गौतमः “न
 वाय्वग्निविप्रादित्यागोदेवतामात्रं प्रति पश्यन् वा मूल
 पुरीषानेध्यानि जुयात्त देवताः प्रति पादौ प्रसारयेत्” ।
 एतद्देशव्यतिरेकेण भूमिसमन्वितैस्तृणैरन्तर्वाय मूलपुरीषे
 जुयादिति यथाह वशिष्ठः “परिवेष्टितशिरा भूमिस-
 मन्वितैस्तृणैरन्तर्वाय मूलपुरीषे जुयादिति” मिता० । “नेचे-
 तार्कं न गन्नां स्त्रीं न च संस्तुमैष्टुनाम् । न च मूलं
 पुरीषञ्च नाशुचीराकृतारकाः” याज्ञ० । “नेवार्कमोक्षेति
 यद्यपि सामान्योक्तं तथापि चट्वास्तमयराक्षसकोदक-
 प्रतिबन्धमध्याह्नवर्तिन एवादितावच्छेषं निषिध्यते न
 सर्वदा । यद्योक्तं मनुना “नेचेतोऽन्तर्वादितां नास्तं
 बालं कदाचन । भोपुष्टं न वारिष्यं न मध्यं न भसो
 गतम्” इति । उपभोगादन्त्य गन्नां स्त्रियं नेचेत “न
 गन्नां स्त्रियमोक्षेतान्त्य सैष्टुनात्” इत्याश्रयाद्यनः । संस्तु
 सैष्टुनां जतोपभोगात् । उपभोगान्ते च न गन्नामपि ने-
 चेत् । चकाराङ्गो जनादिकमप्यन्तीम् । तथा च
 मनुः “नाश्रीयाद् भार्याया साह्वं नैवामीक्षेत् साम्-
 तीम् । जुवन्तीं जृम्भायाश्च न चाधीनां दद्यात्तुल्यम् ।
 नाश्रयन्तीं वरके नेत्रे न चाभ्यक्तामनाहताम् । न पश्येत्

प्रसवन्तीं च त्रयेस्तामो द्विजोत्तमः” इति । मूलपुरीषे
 च न पश्येत् । तथा वशिष्ठः सन् राक्षसतारकाश्च न
 पश्येत् । चकारादुदके क्षप्रतिबन्धम् । “न चोदके
 निरीक्षेत स्वरूपमिति धारणा” इति वचनात्” मिता० ।
 “अयं मे वज्र इत्येवं सर्वं कन्तुहरीयन् । वस्तिप्राप्तो
 गच्छेत् स्वपेत् प्रत्यक्षशिरा न च याज्ञ० । वर्धति सति
 अयं मे वज्रः पाण्डुमानसपुष्पमिति मन्तुस्मृत्यायन् चप्रा-
 ह्मोऽनाच्छादितो न गच्छेत् धावेत् “न प्रधाभिश्च वर्ष-
 तीति” प्रति चेधात् । न च प्रत्यक्षशिराः क्षप्यात् । चका-
 रादग्नौ न शयीत । एकच मृदुमृदे । “न च गन्तः मदी-
 तेति” “नैकः क्षप्यात् मृदुमृदे” इति मनुस्मृत्यात्” मिता० ।
 “वीथनास्त्रकं गृहमूलरतांस्त्रपु न निक्षिपेत् । पादौ
 प्रतापयेद्वाग्नौ न चैनमभिमुखयेत्” याज्ञ० । छीवनसङ्हर-
 णम् । कष्टपतम् । शक्त पुरीषं शेषं प्रविहसु । एता-
 म्यासु न निक्षिपेत् । नापः पादेन ताडयेत् । एवन्तुपाटी-
 नपि । यथाह शङ्खः “तृष्णैश्चकरीषकक्षास्त्रिकेह-
 मखलोमान्यपुष्टं न निक्षिपेत् । न पादेन पाणिना वा
 जलमभिहृष्यादिति” । वग्नौ च पादौ न प्रतापयेत् ।
 नाप्यग्निं कष्टयेत् । चकारात् छीयनाग्नौ न क्षिपेत् ।
 सुक्षोपधमनादि चाग्नेर्न जुयात् तथा च मनुः
 “नाग्निं सुखेनोपधमेष्टुनां नेचेत् च क्रियम् । ना-
 मेध्यं प्रशमेदग्नौ न च पादौ प्रतापयेत् । न चैनं
 पादतः जुयात्त प्राणवाधमाचरेत्” इति मिता० । “जलं पि-
 वेद्वाञ्जलिना न शयानं प्रबोधयेत् । नाक्षैः क्रीडेत् धर्म-
 ज्ञव्याधिपतैर्वा न संविशेत्” याज्ञ० । “जलमञ्जलिना कङ्कताभ्यां
 पाणिभ्यां न पिबेत् । जलपक्वणं देयकालोपकृतम् ।
 विद्यादिभिरात्मनोऽधिकं शयानं न प्रबोधयेत् नोत्थाप-
 येत् “नैवांश्च प्रबोधयेदिति” विशेषात् । कक्षादि-
 भिर्यं क्रीडेत् । धर्मज्ञैः पशुकङ्कणादिभिः कर्मभिर्न
 क्रीडेत् । व्याधितैर्ज्वराद्यभिभूतैरेकत्र न संविशेत् न
 शयीत” मिता० । “विहङ्गं वक्ष्येत् कर्म प्रेतधूमं नदीतरम् ।
 केशमण्डपाङ्गारकापेक्षे च संस्थितम्” याज्ञ० । “जन-
 पदकुशाचारध्यामदिहृष्टकर्म दर्जयेत् । प्रेतधूमं वाङ्मयां
 नदीतरणञ्च वर्जयेदिति संबध्यते । वैशादिषु संस्थितिं
 वर्जयेत् । चकारादस्थिकापीसाक्षेष्टे च” मिता० । “ना-
 चक्षीत् वयन्तीं गां नाहारेण विधेत् कृषिम् । न राशः
 प्रतिगृह्णीयात्तुल्यहोचक्षवर्त्तिनः” याज्ञ० । “परस्व स्त्री-
 रादि विवर्ती गां परस्वै नारक्षीत न च निर्वर्धयेत् ।